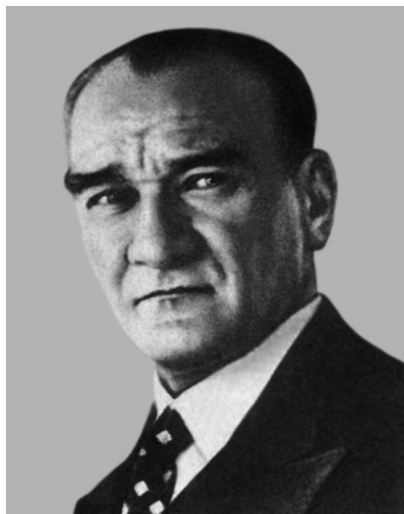

АТАТЮРК Мустафа Кемаль (Atatürk Mustafa Kemal Paşa; 19. 05. 1881, Салоніки, Греція — 10. 11. 1938, Стамбул, Туреччина) — державний і політичний діяч, перший Президент Республіки Туреччини. Закін. Вищу військ. академію у Стамбулі (1905). Служив у званнях ад'ютанта-майора і майора у Тріполі (1908–11), брав участь у Балкан. війні (1912), був командувачем турець.

військами у Чанаккале (Галліполі) у званні полковника (1915). 1919 очолив нац.-визв. рух в Анатолії і завдав поразки окупац. силам, які 24 липня 1923 підписали з Туреччиною Лозаннську угоду, визнавши її незалежною і суверенною державою. Під керівництвом А. скликано Великі Нац. Збори Туреччини (1920), які проголосили себе вищим і закон. органом нар. представництва. З ініціативи А. в Туреччині ліквідовано султанат (1922), а 29 жовтня 1923 проголошено Республіку, здійснено низку політ., екон., соц. та культурних реформ. На місц. виборах 1930 і на парламент. виборах 1934 жінкам було надано право брати участь у голосуванні, внаслідок чого 18 жінок стали депутатами Парламенту (1935). А. характеризував зовн. політику новоствор. держави гаслом «мир удома, мир у світі» і був ініціатором кількох важливих міжнар. угод, серед яких: Угоди про дружбу з Рад. Росією (Москва, 1921) та Закавказ. Рад. Республікою (Карс, 1921), Угода про дружбу та братерство між Туреччиною і УСРР (Анкара, 2 січня 1922), що сприяла розвитку екон. і культур. відносин між Україною і Туреччиною, Балканська Угода з Грецією, Югославією і Румунією (1935), Садабадський пакт з Іраном, Іраком і Афганістаном (1937).

К. Альп

Бібліографічний опис:

Ататюрк Мустафа Кемаль / К. Альп // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44574>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).